MEMO

Van : Bart Kloosterman, Albert Jan Veening, Wouter Dijk, Jacolien Bloemert

Aan : de Raad

Betreft : Kostendekkendheid afvalstoffenheffing en rioolheffing

Adres :

Datum : 14 september 2020

Inleiding
Door ontwikkelingen van met name de kostenstijgingen en inkomstendalingen op het gebied van de afvalstoffenheffing, zijn de tarieven die wij momenteel hanteren niet meer kostendekkend. Voor de komende jaren vraagt dit daarom een aanpassing, zodat de begrote kosten en opbrengsten weer op elkaar zijn afgestemd.

De tarieven voor de rioolheffing zijn de afgelopen jaren gelijk gebleven. Als gevolg van effectief beheer en behoedzaam investeren was er sprake van overschotten en zijn er mogelijkheden om dit tarief (tijdelijk) te verlagen.

Argumenten

1. Afvalstoffenheffing

1.1 Noodzakelijke verhoging afvalstoffenheffing
Veel gemeenten hebben de afgelopen jaren al tariefsverhogingen doorgevoerd en zullen dit ook voor de komende jaren moeten doen. Voor Staphorst is het vast tarief de afgelopen jaren gelijk gebleven, waarbij aanspraak is gemaakt op reserves. De reserve raakt op. Bij voortzetting van het huidige beleid is de reserve afvalstoffenheffing in 2021 niet meer toereikend.

1.2 Kostendekkendheid
Afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing waarbij de begrote lasten en baten niet meer dan 100% kostendekkend mogen zijn. Bij een kostendekkendheid van minder dan 100% worden de kosten dus niet volledig gedekt door de opbrengsten. Dit is de afgelopen jaren het geval geweest. Vanaf 2018-2020 waren de kostendekkendheidspercentages resp. 96%, 82% en 75% (verwachting 2020). Om de ontstane tekorten te dekken is aanspraak gemaakt op de reserve. Deze reserve is in 2021 uitgeput. Inwoners hebben de afgelopen jaren te weinig afvalstoffenheffing betaald, maar maar door het aanspreken van de reserve, veroorzaakte dit geen lastenverhoging. Financiën heeft in samenwerking met de afdeling Ontwikkeling en Beheer alle lasten en baten voor de komende jaren op rij gezet.

1.3 Kostenstijging en inkomstenderving
De kosten voor afvalstoffeninzameling gaan stijgen en de baten zijn afgenomen.
Oorzaken toename kosten:
- Door de verhoging van de afvalstoffenbelasting die de landelijke overheid heeft ingevoerd, stijgen de verwerkingskosten. Naar verwachting zal deze belasting de komende jaren verder stijgen waardoor de verbranding van restafval steeds duurder wordt.
- Toenemende vervuiling van de grondstoffen. Doordat de kwaliteit afneemt brengen ze minder op en moet er meer afgekeurd materiaal worden verbrand. Vervuilde grondstoffen kunnen namelijk niet worden gerecycled en moeten als restafval worden verbrand.

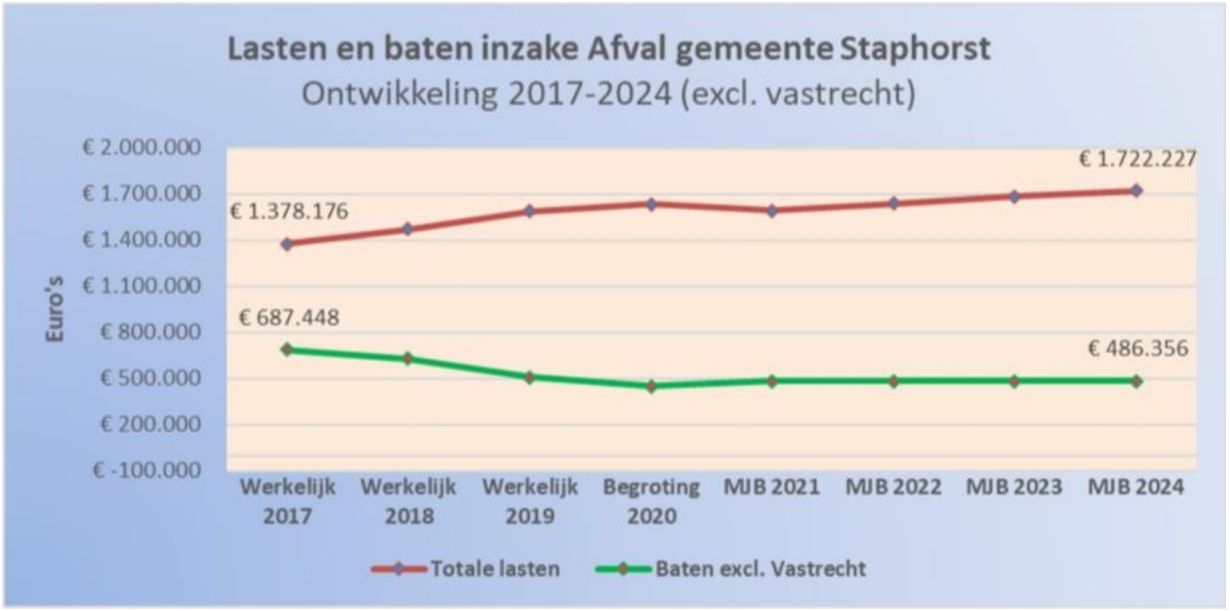
Oorzaken afname van baten:
- Marktontwikkelingen zorgen voor dalende opbrengsten voor grondstoffen zoals PMD (plastic, metalen en drankenkartons), oud papier en textiel. Met name de vergoeding voor inzameling van papier en karton is enorm gedaald. Dit betekent een daling van de Nedvang ontvangsten.
- Lagere dividenduitkering ROVA

In bijlage 1 is een specificatie opgenomen van de zowel de kosten- als de batenontwikkeling voor de komende jaren.

1.4 Ontwikkeling 2017-2022

In onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling van kosten en baten excl. vastrecht over de periode 2017-2022 grafisch weergegeven.

Grafiek 1

Lasten

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de kosten in de periode 2017-2019 behoorlijk zijn gestegen. Deze stijging zet zich vanaf 2020 gestaag door. De totale toename van de kosten in de periode 2017-2024 wordt voorzien op ca. € 345.000,-.

Baten

De baten laten een gestage daling zien in de eerste jaren met eveneens een afvlakking vanaf 2020. De totale afname in de periode van 2017-2024 wordt voorzien op ca. € 200.000.

1.5 Realisatie toename baten

Uitgaande van 100% kostendekkendheid moeten beide effecten gecompenseerd worden. De mogelijkheden hiervoor zijn:

a) tekorten aanzuiveren vanuit de reserve (alleen nog deels mogelijk in 2021 in verband met uitputting reserve).
b) stijging van vastrecht en andere afvaltarieven.

Ad a)

In de jaren 2017-2020 is de reserve 'matiging afvalstoffenheffing' hiervoor ingezet. Eind 2020 is deze reserve goeddeels uitgeput en resteert een saldo van € 127.000 (prognose). Dit resterende saldo wordt in 2021 ingezet om de hogere kosten te dekken, alleen is dit bedrag niet toereikend en moet daarnaast ook een tariefsverhoging doorgevoerd worden.

Ad b)
In de periode 2017-2020 bedroeg het vastrechttarief afvalstoffenheffing steeds € 140 per perceel. Om toename van baten te realiseren moeten vanaf 2021 het vastrechttarief en de tarieven voor de containerledigingen stijgen.
In onderstaande tabel 1 zijn de voorgestelde tarieven weergegeven voor de jaren 2021 - 2024. Vanaf 2022

Tabel 1: Voorstel tarieven 2021 - 2024

Omschrijving	2020 €	2021 €	2022 €	2023 €	2024 €
Vastrecht	140	169	197	€ 203	€ 208
REST 240 ltr	9,21	10,60	*	*	*
REST 140 ltr	5,63	6,50	*	*	*
REST 40 ltr	1,55	1,80	*	*	*
REST 20 ltr	0,78	0,90	*	*	*

**afhankelijk van tarieven ROVA, momenteel nog niet bekend.*

1.6 Serviceniveau gelijk houden
Bij het herrekenen van de tarieven houden we rekening met hetzelfde serviceniveau dat wij nu als gemeente bieden. Denk hierbij aan het gratis aanbieden van GFT, oud papier en karton (OPK), plastic metaal en drinkverpakkingen (PMD), het gratis storten van grof tuinafval, de frequentie van inzameling, het gratis inleveren van glas en textiel etc. Natuurlijk is gekeken of kosten beperkt kunnen worden, maar gezien de kleine besparingen en het grote negatieve effect op het serviceniveau is dat momenteel niet wenselijk.

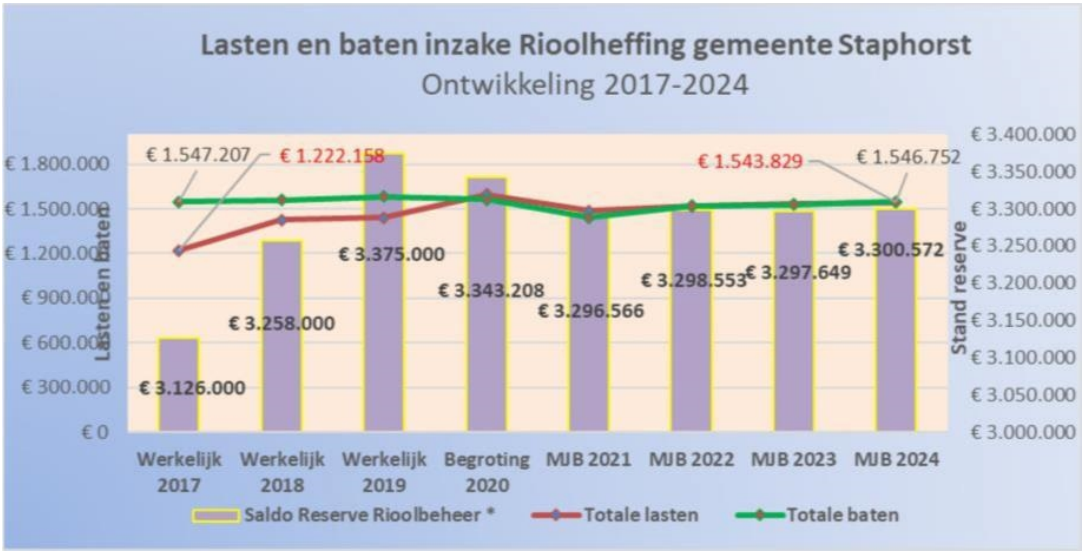
1.7 Voorstel tarieven
Voorgesteld wordt om de tarieven te verhogen zoals hiervoor aangegeven om zo kostendekkend te zijn. Passen we deze niet aan dan moeten tekorten opgevuld worden vanuit de algemene middelen.

2 ***Rioolheffing***

2.1. Rioolheffing verlagen
Ook het tarief voor de rioolheffing is de afgelopen jaren gelijk gebleven. Als gevolg van effectief beheer en behoedzaam investeren was er sprake van overschotten en zijn er mogelijkheden om dit tarief (tijdelijk) te verlagen. Bepaalde projecten zijn verschoven en fase-indelingen voor rioolvervanging zijn gewijzigd. Uiteraard blijven de reguliere kosten voor onderhoud e.d. staan, maar door de uitgestelde investeringen zijn de afschrijvingslasten de afgelopen jaren lager uitgevallen dan voorzien. Omdat het nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan nog wordt uitgesteld in verband met de Omgevingswet is een doorkijk naar de komende jaren nu iets beperkter. In bijlage 2 is de ontwikkeling voor de komende jaren met betrekking tot de lasten en de baten over riool weergegeven.

2.2 Ontwikkeling 2017-2022
In grafiek 2 is de ontwikkeling weergegeven van de lasten en baten. Hierbij is de in dit voorstel opgenomen tariefsverlaging zoals genoemd onder 2.5 reeds verwerkt. Tevens is de ontwikkeling van de stand ultimo het jaar van de Reserve Rioolbeheer weergegeven middels de staafdiagram (notatie op rechter verticale as).

Grafiek 2

2.3 Kostendekkendheid

Ook rioolheffing is een bestemmingsheffing waarbij de begrote baten en lasten niet meer dan 100% kostendekkend mogen zijn. Het gaat daarbij om de totale kosten van de hele gemeente en niet om de individuele tegenprestatie die geleverd wordt. De kostendekkendheid is de afgelopen jaren hoger dan 100% geweest als gevolg effectief beheer en behoedzaam investeren zoals aangegeven in 2.1. De financiële scan geeft aan dat het uitgangspunt 100% kostendekkendheid moet zijn en daarom moeten wij daar wel naar toe werken. Jurisprudentie wijst uit dat een structureel te hoge kostendekkendheid fiscaal-juridisch aanvechtbaar is en nietigverklaring van de aanslag tot gevolg kan hebben.

2.4 Onttrekking reserves

Als gevolg van de voorgestelde tariefsverlaging voor 2021 en op basis van de kosten – baten analyse zoals deze momenteel inzichtelijk is gemaakt wordt voor 2021 een geringe aanspraak gemaakt op de reserve rioolbeheer. Dit vindt u terug in bijlage 2.

2.5 Voorstel tarieven

Op basis van de input van afdeling Ontwikkeling en Beheer heeft afdeling Financiën een kosten-baten analyse gemaakt. Daarbij zijn verschillende scenario's uitgewerkt en besproken met de portefeuillehouders. Het volgende wordt geadviseerd:

1. De rioolheffing voor 2021 te verlagen gezien de redenen genoemd in 2.1 en de ambitie uit het coalitieakkoord voor gelijkblijvende lastendruk. Daarbij wordt aanspraak gemaakt op de reserve om zo 100% kostendekkend te zijn. Een reserve moet worden besteed binnen de kaders van de rioolheffing. Deze mag niet ten gunste van de algemene middelen vallen. Zo vermijden we risico's genoemd in 2.3.
2. Vanaf 2022 is een nieuw beheersplan/GRP beschikbaar. Daarbij wordt het tarief vastgesteld op basis van 100% kostendekkendheid en wordt matiging voor eventuele stijging gedaan met mutatie uit de reserve. In onderstaande tabel zijn voorstel tarieven opgenomen, waarbij de nadruk wordt gelegd dat vanaf 2022 het nieuwe beheersplan/GRP leidend is voor het definitief bepalen van de tarieven.

Tabel 2: Voorstel tarieven 2021 - 2022

Omschrijving	2020 €	2021 €	2022 €
		Op basis van huidig GRP (ad. 1)	Op basis van 100% kostendekkendheid (ad 2)
Woning	230	208	217
Niet woning 0-500 m³	230	208	217
Niet woning 501-750 m³	305	265	296
Niet woning 751-1000 m³	376	330	361
Per elke 100 m³ of een gedeelte ervan boven 1.000 m³	19,90	17	17
Percelen hemelwater	0,167% WOZ-waarde	0,142% WOZ-waarde	0,159% WOZ-waarde

3 Lokale lastendruk

In het coalitieakkoord is de ambitie uitgesproken voor een gelijkblijvende lastendruk. Voor wat betreft afval en riool is de stijging van afvalstoffenheffing onvermijdelijk. Door middel van bovengenoemd voorstel kan dit deels gerealiseerd worden.

Kanttekeningen

- Het is vrijwel zeker dat de kosten voor afval ook na 2022 verder zullen toenemen. Voor de periode vanaf 2023 moet opnieuw onderzocht worden op welke manier er een duurzaam evenwicht wordt bereikt tussen de lasten en de baten van zowel riool als afval.
- De onttrekking aan de reserve rioolbeheer is gelet op de overschotten in de afgelopen jaren zeker niet misplaatst, echter ook op dit taakveld moet gestreefd worden naar een duurzame evenwicht tussen kosten en de baten. Voor de jaren vanaf 2022/2023 zal dit, in combinatie met het nieuwe GRP/behandelingsplan, opnieuw onderzoek vragen. Daarbij kan dan ook gekeken worden naar de ambities die er voor de toekomst zijn op het gebied van de rioolheffing waar rekening mee moet worden gehouden.

Risico's

Bj voortzetting van het huidige beleid voor de rioolheffing worden de overschotten gezien als dotaties aan reserves die niet meer dan kostendekkend mogen zijn. Gezien ons huidige niveau zitten we op meer dan ruim 100% kostendekkendheid. Dit is terug te vinden in de bijlage. Jurisprudentie wijst uit dat een structureel te hoge kostendekkendheid fiscaal-juridisch aanvechtbaar is en nietigverklaring van de aanslag tot gevolg kan hebben.

Uitvoering

Het vaststellen van de belastingverordeningen is een formaliteit die na de begrotingsbehandelingen plaatsvindt. De tarieven worden opgenomen in de belastingverordeningen die door de raad worden vastgesteld.

Communicatie

De verordeningen worden na vaststelling bekendgemaakt en gepubliceerd.

Bijlage 1: Ontwikkelingen afvalstoffenheffing

Door afdeling Ontwikkeling en Beheer en Financiën is een doorkijk gemaakt in de ontwikkelingen, inkomstendervingen en kostenstijging van de afvalstoffenheffing.

Ontwikkeling lasten en baten Afvalstoffen			= raming	Index	Index	Index	Index	Index
				101,5%	101,5%	101,5%	101,5%	101,5%
Lasten:	**Werkelijk 2017**	**Werkelijk 2018**	**Werkelijk 2019**	**Begroting 2020**	**MJB 2021**	**MJB 2022**	**MJB 2023**	**MJB 2024**
Loonkosten taakveld afval (excl.overhead)	€ 47.451	€ 78.377	€ 57.953	€ 85.100	€ 77.422	€ 78.583	€ 79.761	€ 80.958
Kosten Rova	€ 1.023.870	€ 1.058.807	€ 1.165.355	€ 1.200.000	€ 1.100.000	€ 1.131.900	€ 1.164.725	€ 1.198.502
Separate inzameling e.d.	€ 23.194	€ 14.411	€ 25.798	€ 31.000	€ 31.465	€ 31.937	€ 32.416	€ 32.902
Ov. Kosten Afvalstoffenheffing	€ 5.249	€ 4.263	€ 7.016	€ 5.680	€ 5.765	€ 5.751	€ 2.917	€ 3.101
Automatisering	€ 13.275	€ 20.694	€ 30.656	€ 20.000	€ 25.000	€ 30.000	€ 35.000	€ 40.000
Eigen uren (incl.opslag)								
Totale kosten functie 721	**€ 1.113.039**	**€ 1.176.552**	**€ 1.286.778**	**€ 1.341.780**	**€ 1.239.652**	**€ 1.278.171**	**€ 1.314.819**	**€ 1.355.463**
BCF voordeel	€ 198.042	€ 227.023	€ 219.722	€ 230.000	€ 230.000	€ 230.000	€ 235.000	€ 230.000
25% Kosten straatreiniging	€ 18.791	€ 20.440	€ 18.662	€ 22.000	€ 22.330	€ 22.665	€ 23.005	€ 23.350
Kosten kwijtschelding	€ 28.933	€ 21.755	€ 30.178	€ 25.500	€ 28.000	€ 30.500	€ 33.000	€ 35.500
Toerekening overhead	€ 19.371	€ 25.496	€ 35.233	€ 16.832	€ 74.510	€ 75.628	€ 76.762	€ 77.914
Totale lasten	**€ 1.378.176**	**€ 1.471.266**	**€ 1.590.573**	**€ 1.636.112**	**€ 1.594.492**	**€ 1.636.964**	**€ 1.682.586**	**€ 1.722.227**
Baten (excl. vastrecht):								
Dividend N.V. Rova	€ 161.464	€ 130.303	€ 94.731	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000
Rente lening N.V. Rova	€ 30.312	€ 30.312	€ 30.312	€ 30.312	€ 30.312	€ 30.312	€ 30.312	€ 30.312
Inkomsten uit grondstoffen	€ 303.047	€ 274.840	€ 188.363	€ 170.000	€ 170.000	€ 170.000	€ 170.000	€ 170.000
Invorderingskosten	€ 1.625						€ -	
Afvalstoffenheffing lediging per container	€ 191.000	€ 195.000	€ 198.000	€ 195.800	€ 231.044	€ 231.044	€ 231.044	€ 231.044
Vastrecht per eenheid	€ 788.500	€ 788.470	€ 800.250	€ 800.000	€ 980.200	€ 1.152.450	€ 1.197.700	€ 1.237.600
Totale baten	**€ 1.475.948**	**€ 1.418.925**	**€ 1.311.656**	**€ 1.251.112**	**€ 1.466.556**	**€ 1.638.806**	**€ 1.684.056**	**€ 1.723.956**
Mutatie Reserve Matiging Afvalst.heffing	**€ 97.772**	**€ -52.341**	**€ -278.917**	**€ -385.000**	**€ -127.936**	**€ -**	**€ -**	**€ -**
Saldo Lasten minus Baten minus mutatie Reserve	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-1.842**	**-1.470**	**-1.729**
Percentage kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Perc.kostendekkendheid (exl. Reserve mutatie)	107%	96%	82%	76%	92%	100%	100%	100%
Ontwikkeling Baten excl.vastrecht	€ 687.448	€ 630.455	€ 511.406	€ 451.112	€ 486.356	€ 486.356	€ 486.356	€ 486.356
Saldo van de reserve Matiging Afvalstoffenheffing	**€ 578.000**	**€ 738.000**	**€ 512.000**	**€ 127.000**	€ -	€ -	€ -	€ -
Aantal eenheden	5.632	5.632	5.716	5.714	5.800	5.850	5.900	5.950
Afvalstoffenheffing vastrecht per eenheid	**€ 140**	**€ 140**	**€ 140**	**€ 140**	**€ 169**	**€ 197**	**€ 203**	**€ 208**

Bijlage 2: Ontwikkelingen rioolheffing

Door de afdeling Ontwikkeling en Beheer en Financiën zijn de kosten inzichtelijk gemaakt voor de komende jaren.

Ontwikkeling lasten en baten Rioolheffing				Index	Index	Index	Index	Index
			= raming	101,5%	101,5%	101,5%	101,5%	101,5%
Lasten:	**Werkelijk 2017**	**Werkelijk 2018**	**Werkelijk 2019**	**Begroting 2020**	**MJB 2021**	**MJB 2022**	**MJB 2023**	**MJB 2024**
Loonkosten taakveld riolering (excl.overhead)	€ 196.580	€ 214.386	€ 221.844	€ 196.305	€ 181.812	€ 184.539	€ 187.307	€ 190.116
Kosten derden	€ 319.638	€ 397.956	€ 419.876	€ 526.892	€ 548.645	€ 556.875	€ 565.228	€ 573.706
Kapitaallasten	€ 406.457	€ 411.416	€ 395.740	€ 453.000	€ 389.000	€ 401.000	€ 398.000	€ 394.000
Automatisering vanuit overhead	€ 13.275	€ 20.694	€ 30.656	€ 20.000	€ 20.300	€ 20.605	€ 20.914	€ 21.227
Totale kosten functie 722	**€ 935.950**	**€ 1.044.452**	**€ 1.068.116**	**€ 1.196.197**	**€ 1.139.757**	**€ 1.163.018**	**€ 1.171.448**	**€ 1.179.049**
BCF voordeel	€ 73.384	€ 106.779	€ 111.432	€ 115.000	€ 116.725	€ 118.476	€ 120.253	€ 122.057
25% Kosten straatreiniging	€ 18.791	€ 20.440	€ 18.662	€ 22.000	€ 22.330	€ 22.665	€ 23.005	€ 23.350
Kwijtschelding (incl.uren+wijz.in 2016)	€ 33.035	€ 33.289	€ 32.535	€ 34.300	€ 34.815	€ 35.337	€ 35.867	€ 36.405
Overhead	€ 160.998	€ 220.941	€ 211.550	€ 228.051	€ 174.976	€ 177.600	€ 180.264	€ 182.968
Totale lasten	**€ 1.222.158**	**€ 1.425.901**	**€ 1.442.295**	**€ 1.595.548**	**€ 1.488.602**	**€ 1.517.096**	**€ 1.530.837**	**€ 1.543.829**
Baten:								
Invorderingskosten/ kleine verg./rente	€ 2.911	€ 6.243	€ 3.682					
Rioolrechten	€ 1.544.296	€ 1.552.256	€ 1.577.085	€ 1.563.756	€ 1.441.961	€ 1.519.083	€ 1.529.933	€ 1.546.752
Totale baten	**€ 1.547.207**	**€ 1.558.499**	**€ 1.580.767**	**€ 1.563.756**	**€ 1.441.961**	**€ 1.519.083**	**€ 1.529.933**	**€ 1.546.752**
Mutatie Reserve Rioolbeheer	**€ 325.049**	**€ 132.598**	**€ 138.472**	**€ -31.792**	**€ -46.642**	**€ 1.987**	**€ -904**	**€ 2.923**
Saldo Lasten - Baten - mutatie Reserve	-	-	-	-	-	-	-	-
Percentage kostendekkendheid Rioolheffing	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Perc. Kostendekhd. Rioolheffing (excl. Reserve-mut.)	127%	109%	110%	98%	97%	100%	100%	100%
Opbrengsten Woningen/niet woningen	**Werkelijk 2017**	**Werkelijk 2018**	**Werkelijk 2019**	**Begroting 2020**	**MJB 2021**	**MJB 2022**	**MJB 2023**	**MJB 2024**
	Opbrengst	Opbrengst	Opbrengst	Opbrengst	Opbrengst	Opbrengst	Opbrengst	Opbrengst
Opbrengst Vastrecht woningentarief	€ 1.265.000	€ 1.285.010	€ 1.307.090	€ 1.326.870	€ 1.210.352	€ 1.273.573	€ 1.284.423	€ 1.301.242
Niet woning tarief < 500 m³	€ 146.950	€ 145.245	€ 139.418	€ 142.000	€ 120.700	€ 129.220	€ 129.220	€ 129.220
Niet woning tarief 501 – 750 m³	€ 39.090	€ 39.650	€ 40.438	€ 38.735	€ 32.925	€ 36.798	€ 36.798	€ 36.798
Niet woning tarief 751 – 1000 m³	€ 3.384	€ 3.008	€ 4.136	€ 4.136	€ 3.516	€ 3.929	€ 3.929	€ 3.929
Niet woning tarief > 1000 m³	€ 79.044	€ 81.221	€ 81.820	€ 82.162	€ 69.838	€ 70.659	€ 70.659	€ 70.659
Enkel hemelwaterafvoer % WOZ-waarde incl. garageboxen	€ 5.189	€ 5.320	€ 5.555	€ 5.448	€ 4.631	€ 4.903	€ 4.903	€ 4.903
Totale opbrengsten rioolheffing	€ 1.538.657	€ 1.559.454	€ 1.578.457	€ 1.599.351	€ 1.441.961	€ 1.519.083	€ 1.529.933	€ 1.546.752
Saldo Reserve Rioolbeheer *	**€ 3.126.000**	**€ 3.258.000**	**€ 3.375.000**	**€ 3.343.208**	**€ 3.296.566**	**€ 3.298.553**	**€ 3.297.649**	**€ 3.300.572**
* 2017-2018 gecorrigeerd voor mutatie van € 3 mln. in 2020								
Aantal objecten	5.500	5.587	5.683	5.769	5.819	5.869	5.919	5.969
Vastrecht woningentarief	**€ 230**	**€ 230**	**€ 230**	**€ 230**	**€ 208**	**€ 217**	**€ 217**	**€ 218**